

הישגים נדרשים במשנה / כיתה ג'

נושאי הלימוד:

- יומא: פרק ח, משנה ט [אלול-תשרי]
- סוכה: פרק ב, משניות א-ה [אלול-תשרי]
- תענית: פרק א, משניות א-ז [חשוון-כסלו]
- ברכות: פרק א, משניות א-ה; פרק ט, משניות א-ג, ה [טבת-שבט]
- מגילה: פרק ב, משניות א-ה [שבט-אדר]
- פסחים: פרק ד, משניות א, ד-ו [אדר-ניסן]
- ביכורים: פרק ג, משניות א-ט [אייר-סיוון]

יסודות התושב"ע:

1. מקורה, מהותה, מאפייניה ותולדותיה של התורה שבעל פה

- להגדיר מהי התורה שבעל פה, מדוע נכתבה, מי ערך וגיבש אותה.
- לזהות את הפסוק במשנה באמצעות מילים וסימני פיסוק.
- מילים לזיהוי פסוק: 'שנאמר' - לפני הפסוק; 'וגומר' - לאחר הציטוט.
- סימני פיסוק: סוגריים ובהם המקור לציטוט - מופיעים אחרי הציטוט.
- לזהות מהו המידע שלומדים מהפסוק ומהו המידע שמשלימה התורה שבעל פה, על ידי פירוש חז"ל (המשנה).
- לדוגמה: בתורה כתוב: 'בסוכות תשבו שבעת ימים' (ויקרא כג, מב). אבל התורה אינה מפרטת מהי סוכה כשרה וכיצד מקיימים את מצוות הישיבה בסוכה. חכמים פירשו את התורה והגדירו את פרטי הלכות המצווה הכללית המופיעה בתורה.
- להתבונן בתוקף סמכותם של חכמים בקביעת פרטי ההלכה.

2. התמצאות בשישה סדרי משנה

- להכיר את שמות ששת סדרי המשנה: זמ"ן נק"ט.
- להכיר את תוכנו הכללי של כל סדר.
- לברר את מיקום המסכת בסדר. לדוגמה: לאיזה סדר קשורה מסכת סוכה ומדוע.

3. היכרות עם חכמים:

- להכיר את דמותם של התנאים במשנה: (להרחבה יש לעיין במסמך [המצורף](#))
- רבי עקיבא: יומא ח, ט רבי אלעזר בן עזריה: ברכות א, ה
- רבן יוחנן בן זכאי: סוכה ב, ה

הבנה ויישום:

- להבין את נושא המשנה ותוכני המקרים והדינים המובאים בה.
- לברר את טעמי הדינים במשנה כשאינם מפורשים.
- לזהות את נושא המחלוקת וטעמה.
- ✓ לדוגמה: ברכות א, א - נושא המחלוקת: עד מתי קוראים את שמע בערבית.

- להלן המיומנויות שיילמדו בהקשר למושג המחלוקת:
- א. לזהות מחלוקת במשנה – מי התנאים החולקים, מה אומר כל תנא.
 - ב. לקשור את המחלוקת למקרה המתאים לדין.
 - ג. להבין שלכל דין יש טעם, ולהסביר את הטעמים של חלק מהדעות החלוקות בהתאם לרמת התלמידים.

ערכים:

- להבין שהמשנה היא תורת חיים הרלוונטית לחיי התלמידים.
- להתבונן בערך העולה מהמשנה ולקשור אותו לחיי התלמידים.

מבנה:

1. רכיבי מבנה

- להכיר את רכיבי המבנה של המשנה במשניות נתונות ובמשניות חדשות: כותרת, אומר, מקרה דין וטעם (כאמד"ט).
- להלן רשימת המשניות שהתלמידים ינתחו לפי רכיבי הכאמד"ט:
 - ✓ ברכות: פרק א משניות ג-ד; פרק ט משניות א-ג.
 - ✓ פסחים: פרק ד משניות א, ד, ה.
 - ✓ סוכה: פרק ב משניות ב-ד.
 - ✓ תענית: פרק א משניות א-ז.
 - ✓ מגילה: פרק ב משניות א, ב.

2. רצפים כרונולוגיים

- לזהות רצף כרונולוגי במשנה.
- ✓ דוגמאות:
 - ארגון המשנה לפי רצף כרונולוגי של הידרדרות בבצורת והחמרת התענית (תענית א, ד).
 - מבנה רצף כרונולוגי בהבאת ביכורים [ביכורים פרק ג].

מושגים:

מושגי לימוד	מושגי בסיס	מושגי תוכן
מחלוקת	<u>יומא ח, ט</u>: בין אדם למקום, בין אדם לחברו; מצווה מדאורייתא, מצווה מדרבנן, מצווה, עברה; מצוות עשה, מצוות לא תעשה; כפרה <u>ברכות א, א</u>: תקנה/ סייג <u>סוכה ב, ד</u>: שלוחי מצוה, שלוחי מצווה פטורים מהסוכה <u>ברכות א, א</u>: שעה זמנית, חצות, עמוד השחר <u>ברכות א, ב</u>: הנץ החמה <u>פסחים ד, א</u>: מנהג המקום; אל ישנה אדם מפני המחלוקת <u>מילות דין</u>: יצא ידי חובה (סוכה ב, א); כשר, פסול (סוכה ב, ב); אוסרין, מתירין (תענית א, ה).	<u>תענית א, א</u>: תענית בעת צרה; הזכרת גבורות גשמים, שאילת גשמים <u>תענית א, ב</u>: חג סוכות <u>סוכה ב, ד</u>: סוכה, אכילת עראי <u>ברכות א, א</u>: קריאת שמע <u>ברכות א, ד</u>: ברכה; ברכה ארוכה; ברכה קצרה; ברכות קריאת שמע; חתימת הברכה <u>פסחים ד, א</u>: פסח <u>ביכורים ג, א</u>: הבאת ביכורים, מקרא ביכורים
מעשה (סוכה ב, א; ב, ה);		
תנא קמא		

לשון חכמים:

מילה שאינה מוכרת	מילה במשמעות שונה	סגנון ומבנה לא מוכרים
תענית	- מזכירין = אומרים / מציינים (א, א) - שואלין = מבקשים (א, ב) - למקום = לקב"ה (א, ז)	- מאימתי = ממתי (א, א) - אין...אלא = אין שואלין את הגשם - אלא סמוך לגשמים - משפט חיובי על דרך השלילה (א, ב)
סוכה	- נוהגין היינו = כך היינו רגילים לעשות (ב, א)	
ברכות	- לא הפסיד = עשה מעשה שיש לו ערך (א, ב) - להביא = לכלול / לרבות (ט, ה)	- מאימתי = ממתי (א, א) - כשם ש... = כמו ש (ט, ה)
מגילה	- ספר = מגילת קלף (ב, ב) - עיר = מקום יישוב גדול שאינו מוקף חומה (ב, ב) - קטן = ילדה מתחת גיל בר/בת מצווה (ב, ד) - כל היום כשר = אפשר לקיים את המצווה במשך כל היום (ב, ה)	- דורשה = דורש ומלמד אותה (ב, ב) - מגייה = מתקן אותה (בהקשר של דבר כתוב) (ב, ב)
פסחים	- כל עיקר = בכלל לא (ד, ה)	
ביכורים	- בראשונה = בהתחלה, לפני שתיקנו תקנה חדשה (ג, ז)	- מקרין (את מי שיודע) = קוראים בקול לפניו והוא חוזר על המילים - מבנה לא מוכר של פועל + סגנון מקוצר (ג, ה) - עודהו = עדיין הוא (ג, ו) - לקרות = לקרוא (ג, ז)